

A FOGORVOSTUDOMÁNYI KAR 15 ÉVE

Szerkesztette: Kovalecz Gabriella–Sipos Ferenc–
Ungvári Zsuzsanna

Debreceni Egyetem kiadása, Debrecen, 2018. 216 lap

Tizenöt év nem nagy idő egy intézmény történetében, különösen akkor nem, ha az alapítók még a körünkben vannak, s emlékeik között ott őrzik az eltelt időszak minden mozzanatát, pontosan tudják rekonstruálni a történeteket, s – ha kell – helyre tudják igazítani a kívülállók esetleges tévedéseit. Köszöntőjében Hegedűs Csaba professzor, a Kar korábbi (2009–2018 közötti) dékánja maga is hasonlóképpen indokolta a kötet megjelentetését:

„Az itt megjelent adatok, képek gyűjtését évekkal ezelőtt kezdtük el, amikor láttuk, hogy a mindennapok sodrása mellett a múlt tényszerű eseményei sokszor feledésbe merülnek, vagy átszíneződnek, gyakran éppen azért, mert az érintettek, fontos eseményeink résztvevői közül többen sajnos már eltávoztak közülünk.”

A 15 éves Kar nemcsak tartalmában a célnak megfelelő, rendkívül alapos, informatív, hanem külsejében is igazán reprezentatív kiadvánnyal hívta fel a figyelmet létrehozásának, történetének, sokoldalú gyógyító, oktató, és munkatársai tudományos munkájának, valamint a Kar szervezeti kiépülésének kezdeti, másfél évtizedes szakaszára. A fogorvoslás története, de akár helybéli oktatása is, természetesen messze meghaladja a címben szereplő rövid időszakot, s erről a szerkesztők sem feledkezhetek meg. Az olvasónak szóló – néha akár szubjektív érzéseket is felidéző – előszót és köszöntőket (Szilvássy Zoltán rektortól, Bágyi Kinga mb. dékántól, Márton Ildikó karalapító dékántól és Hegedűs Csaba közbülső dékántól) így két szakmatörténeti áttekintő fejezet követi: „*A tudományterület művelésének hazai előzményei*”, valamint „*A Fogorvostudományi Kar megalakulásának előzményei*”. Mindkettő korrekt, hitelességét forrásainak lábjegyzetekben történő konkretizálásával igazoló fejezet. Belőlük az olvasó rövid áttekintést kaphat a fogorvoslás kettős eredetéről: a fog-gyógyításról, mint mesterségről, és a fogászat elválásáról az orvostudomány más ágaitól. Megtudjuk azt is, hogy a fogorvostudomány debreceni oktatása milyen lassan, több fokozatban teljessé válhatott ki. Évfordulós alkalom adódott volna a 15. évén messze túl is, hiszen az Orvostudományi Kar megalakulását követően az 1918/1919-i tanév nyári tanfolyamának anyagában (tehát éppen száz évvel ezelőtt) már szerepelt a gyakorlati fogászat.

A rendszeres fogászati oktatás persze jóval később, 1935-től indult meg (igaz csak az általános orvosoknak), az első fogorvosi évfolyam pedig az 1976/1977-i tanévben lépett be az egyetemre, hogy hallgatói 1981-ban kapjanak diplomát. Csak közel 50 (pontosabban 48) évvel a Budapesti Semmelweis Egyetem Fogorvostudományi Kara után, 2003-ban jöhetett létre hasonló rangú egység a Debreceni Egyetemen.

Az azt követő másfél évtizedben a Kar jelentős bővülésen ment keresztül. Tanszékeinek száma azóta ugyan csak kevéssel gyarapodott (11-ről 14-re), a kötet tanszéki ismertetői révén azonban a fogorvosi székbe került paciens számára egyszerűnek látszó fogászat erős tudományos és gyakorlati differenciálódásáról győződhetünk meg. No meg arról a személyi felkészültségről valamint technikai felszereltségről, amely ennek a hihetetlen mértékben fejlődő gyógyításnak a Debreceni Egyetemen szolgálatában áll. A Karon jelenleg egy híján 200 fő (közülük 54 oktató) segíti a gyógyítást (és a tudományos munkát). A Kar hallgatóinak száma az eltelt másfél évtizedben egy-egy évfolyamon többszörösére (a hazai első éveseké duplájára, 25-ről 51-re, a külföldieké háromszorosára, 32-ről 95-re) nőtt. S ha az Intézetté, majd Karrá alakulás időben el is maradt a budapestiekétől, ma a Debreceni Egyetem Fogorvostudományi Karán működik az ország egyetlen Fogorvostudományi Doktori Iskolája. Szakmai tekintélyét sokoldalú külföldi kapcsolatokkal gyarapítja, amelyek révén *„egyre inkább regionális integráló szerepet tölt be a kelet-közép-európai és balkáni térség fogorvosképzésében és szakképzésében”* (idézet a 143/4. lapról).

A kötet jelentős részét teszi ki az egyes tanszékek ismertetése: elhelyezésük a Kar rendelkezésére álló, egyre gyarapodó új épületekben, vagy épület-részekben, személyi állományuk (oktatóik és a további munkatársak), tudományos munkájuk, oktatói feladataik, az ott készült diplomamunkák felsorolása, a betegellátás lehetőségei. A reprezentatív forma lehetőséget teremtett arra is, hogy az egyes tanszékeken belül minden munkatárs fényképpel szerepelhessen. A fogászat oktatásának korábbi és jelenlegi vezetői (időrendben Csilléry András, Adler Péter, Szentpétery József, Keszthelyi Gusztáv, Márton Ildikó, Hegedüs Csaba) külön életrajzi ismertetést kapnak. Külön fejezetet kap a Karon folyó tudományos közlemények valamint az elnyert pályázatok felsorolása.

A Hegedüs Csaba korábbi dékán által megfogalmazott gondolat öltött testet abban a kis múzeumban, amely a Kar épületén belül próbálja meg bemutatni a fogászat hagyományait, korábbi eszközeit. Hiszen a szöveges ismertetőből derül ki (kép 164., leírás 166. lap), hogy ma már a tegnap fogorvosi széke is a múzeumba kívánczozik.

A recenzió szerzőjének persze szabad legyen néhány – lehet, hogy csak az ő képzeletét zavaró – körülményt is megemlítenie. Mindenekelőtt azt, hogy meglehetősen elrejtettnek találta a szerkesztők megnevezését a belső címlap hátulján. Nincs mit szégyellniök, munkájuk minden dicséretet megérdemel. A jelen forma azonban alighanem kizárja, hogy a könyvtári katalógusok és a majdani hivatkozások név szerint is említsék őket. Kár, hogy a kötet egyes fejezetei szerzőinek neve teljesen ismeretlen marad. Nyilván a tanszéki vagy más egységbeli beszámolók – amelyek bizonyára a szokásos évi jelentések

alapján készültek, és a szerkesztőknek inkább csak egységesíteniök kellett őket – ezt nem igényelnék. Az előzményeket ismertető két fejezet azonban megérdemelte volna, hogy szerzőjét név szerint is megismerjük. Homályban maradna a múzeum helyzete is, ha az egyik képaláírásból nem derülne ki, hogy tárgyainak gyűjtője és rendszerezője Kelentey Barna docens.

Bántotta a szememet a külkapcsolatok ismertetésében feltűnő Tg-Mures és Oradea elnevezés (143. lap), elsősorban azért, mert ugyanez a rész korábban magyarul nevezte meg a marosvásárhelyi és az ungvári egyetemet. (Nagyvárad ott nem szerepel.) Elfogadom, hogy az Erasmus partnerségi kapcsolat említésekor illik valós nevükön megnevezni a résztvevőket (de akkor miért angolul szerepelnek?), de a magyar és a mai név együttes szerepeltetése, egyikük zárójeles betoldásával megoldható lett volna. És végül két megjegyzés a történeti fejezetekhez: igaz, hogy a tehetséges magyar diákok évszázadokig éltek azzal a lehetőséggel, hogy külföldi egyetemeken tanuljanak, de mindeközben idehaza is volt egyetem, hiszen a Pázmány Péter által 1635-ben alapított nagyszombati egyetem folyamatosan működött, s jogutódja, az Eötvös Loránd Egyetem révén ma is működik. (Igaz, orvosi kart csak 1769-ben kapott.) Egyetlen számtévesztés van az egyetem Budára költöztetésében: 1877 az 1777 helyett (17. lap), a száz év különbség azonban a későbbi szöveg értelmezésében okozhat némi zavart. (Például az 1865-ben magántanárrá kinevezett Barna Ignác akkor melyik városban tartotta lakásán az órákat?)

Szubjektív észrevételeim persze nem csökkenthetik e kiváló munka érdemeit. A szakmabeliek nyilván kellő hozzáértéssel nyugtázzák értékeit, a debreceni fogászat történetének és aktív működtetőinek állított megemlékezést, a szakmán kívüli olvasók pedig – akik legfeljebb a fogorvosi kezelések során találkozhatnak a szereplőkkel és eszközeikkel – igazi élvezettel vehetik kézbe az esztétikailag is minden igényt kielégítő kötetet.

iff. Barta János